

MUZEJSKI VJESNIK 8

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE
(Bjelovar, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kutina, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Stručni kolegij Muzeja grada Koprivnice
Odgovorni urednik: Franjo Horvatić
Urednik, lektura i korektura: Zorko Marković
Tehnički urednik: Marijan Špoljar

Muzejski vjesnik izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje. Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Glasilo solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

Za sadržaj priloga odgovaraju autori.

NAKLADNIK

Centar za kulturu Koprivnica, OOUR Muzej grada Koprivnice

ZA NAKLADNIKA

Franjo Horvatić

TISAK

SOUR »PODRAVKA«, OOUR Koprivnička tiskara, 1985.

BROJ 8 – VELJAČA 1985.
GOD. VIII

SADRŽAJ

MUZEJSKA PREZENTACIJA	1
Franjo Horvatić – Problemi muzejske prezentacije	3
Darko Sačić – O muzejskoj prezentaciji	4
Marina Šimek – Mogućnost prezentacije budućeg stalnog postava arheološkog odjela	5
Marijan Špoljar – Izazovi prezentacije	9
MUZEOLŠKA PITANJA I PROBLEMATIKA	12
Jasna Tomičić – Jubilej Gradskog muzeja Varaždin	13
Goran Jakovljević – O osnivanju Gradskog muzeja u Bjelovaru	16
Vladimir Kalšan – 30 godina Muzeja Međimurja – Čakovec	18
Rastko Pražić – 25 godina rada Muzeja Moslavine u Kutini	20
Marina Šimek – Metode vođenja dijateke arheološkog odjela GMV	23
ARHEOLOGIJA	25
Željko Tomičić – Sumarni osvrt na rezultate arheoloških istraživanja prostora Međimurja u razdoblju od 1972. do 1982. godine (II)	26
Mladen Medar – Arheološko-antropološki nalaz iz okolice Bjelovara	37
Zorko Marković – Nekoliko nalaza iz Vinče u Muzeju grada Koprivnice	38
Božidar Gerić – Probno iskapanje lasinjskog naselja na lokalitetu »Dolina« kod Ždralova	41
Zoran Homen – Prilog proučavanju lasinjskih keramičkih bočica	44
Mladen Medar – Bilješka o nalazu lasinjske kulture u Bjelovaru	47
Zorko Marković – Još o nalazima s Raićevog brega kod Srdinca	49
Josip Vidović – Goričan 1984. (preliminarni izvještaj)	53
Josip Vidović – Sondažno istraživanje skupine tumula kod Donjeg Mihaljevca u Međimurju 1984. godine (preliminarni izvještaj)	55
Željko Tomičić – Skupni nalaz ranosrednjovjekovnog novca 12. i 13. st. iz Čakovca	57
Željko Tomičić – Ranosrednjovjekovno groblje na redove u Juraju u Trnju	59
Željko Tomičić – Gradišće kod Nedelišća – rezultati pokusnih istraživanja	61
Željko Tomičić – Rezultati pokusnih arheoloških istraživanja kraj Dvorišća u Međimurju	63
UMJETNOST	65
Tomislav Đurić – Pavlinski ljetnikovac na Veternici	66
Dragutin Feletar – Inovacije jednog »Prstena«	69
Marijan Špoljar – Tri mlada koprivnička umjetnika	70
ETNOLOGIJA	75
Libuše Kašpar – Etnološka bibliografija novinskih članaka (II)	76

VIJESTI	80
Stjepan Hajduk – Zaštitni radovi na »Fantekovoj hiži«	81
Ljubica Ramušćak – Seminar o folklornom plesu u Međimurju	83
Zorko Marković – Aktivnost Povijesnog društva Koprivnica u 1984. godini	83
Dragutin Feletar – »Podravski zbornik« kao primjer	85
Dragutin Feletar – Monografija koja obavezuje	86
AKCIJE	88

MUZEJSKA PREZENTACIJA

Dio izlaganja s tematskog sastanka Muzejskog društva sjeverozapadne Hrvatske, održanog u Bjelovaru 9. studenoga 1984. godine.

IZAZOVI PREZENTACIJE

Postavljanje na dnevni red pitanja muzejske prezentacije ne znači da je ova problematika nadređena bilo kojem od radnih stupnjeva unutar kompleksne djelatnosti muzeja. Može se reći kako je dobro funkcioniranje muzejske djelatnosti u podjednakoj zavisnosti od svih elemenata jednog jedinstvenog procesa – od istraživanja i sakupljanja do obrade, zaštite i prezentacije – pa da, prema tome, ne postoji veće značenje ili dominantija uloga bilo koje od točaka toga kontinuiteta. Doduše, u praksi postoje ustanove koje su uslijed različitih okolnosti više okrenute nekoj od faza, pa se događa da je i posljednjem stupnju te dijalektičke ljestvice – prezentaciji kulturno-historijskog materijala – dato vidnije mjesto.

Ako okolnosti određuju isticanje pojedinog radnog segmenta onda su te okolnosti u prvom redu posljedica nepostojanja kontinuiranog radnog procesa ili prikriivanja ispunjenja cjelovite funkcije muzejske ustanove. S druge strane, jedva je potrebno reći da pravog i razložnog »iskakanja« neke od faza u cjelovitom muzejskom procesu u suštinskom smislu i ne može biti budući da su te faze strogo uzročnopsljedičnog karaktera i da je preduvjet isticanja jedne određen isticanjem komplementarnih faza.

Prema tome, muzejska bi prezentacija u pojedinoj ustanovi trebala biti takva kakva je ukupna djelatnost; u principu, ne bi moglo postojati slabo istraživanje, a sjajna prezentacija, i obrnuto.

Kako se, međutim, muzejska djelatnost još uvijek ne shvaća kao jedinstveni proces sastavljen od komplementarnih faza u praksi se događa silni nerazmjer između tretmana pojedinih faza, pri čemu najčešće upravo završni čin prezentacije boluje od elementarnih pogrešaka i anakronizama.

Dakako, pravo je svake ustanove da prezentaciju svoje građe odredi na način koji odgovara muzeološkoj svijesti čuvara te građe – kustosa i da diktira vlastiti odnos prema elementu diseminacije.

Ako je tzv. stalni postav mjerilo i slika rada u muzeju, ako je, dakle, proizašao iz temeljnih vrijednosti muzejskog rada onda je besmisleno upućivati kritičke zamjerke. U tom slučaju postoji ideja o muzeju i bez obzira kakva bila ona odgovara promišljenim nastojanjima njezinih ideatora. Međutim, praksa u velikom broju pokazuje da muzejski postav nije rezultat rečene promišljenosti koliko izraz komformističke svijesti kako je već prethodnim radnim postupcima sve učinjeno te je prezentacija samo jednostavna projekcija obrađenog predmeta u prostoru.

Postoje, dakako, i neke objektivne mogućnosti koje ne dozvoljavaju da se prezentacija predmeta obavi na način koji bi bio primjeren nekim suvremenijim zasadama. Ne mislim tu samo na aktualiziranje medija već na osnovni odnos prema predmetu i njegovoj prostornoj lokaciji koji je ponegdje nemoguće izgraditi jer to ne dozvoljavaju neke elementarne ograničenosti: skučenost, derutnost, raspored i položaj prostora.

Postavljanje problema muzejske prezentacije na dnevni red diktirano je sasvim aktualnim razlozima: planira se obnoviti, obnavljaju se ili su čak otvoreni novoadaptirani muzeji i zbirke na području koje obuhvaća naše Društvo. Kako je u tim prostornim zahvatima, uz osiguranje boljih radnih uvjeta za osoblje i smještajnih mo-

gućnosti za predmete, najvažniji posao instaliranja stalne zbirke postoji li bolja prilika da se o ovim problemima razgovara?

Jer, da i nema dubljeg muzeološkog razloga za pokretanje teme već bi jedan ekonomski paradoks trebao biti izazovan ili opominjući: od nekoliko milijardi starih dinara koje se u posljednje 3–4 godine uložilo u adaptiranje muzejskih zgrada i zbirki jedva je nekoliko posto od te svote otišlo direktno u stavku »postavljanje zbirke«. To samo dokazuje da se muzeji, doduše, obnavljaju ali da ta obnova ne mora biti ništa drugo do retuš, budući da njezini neposredni korisnici, osim novih vitrina i grijanja recimo, ništa suštinski novo i ne dobivaju.

U ovom kratkom zauzimanju za suvremenu prezentaciju u muzejima pođimo od osnovne činjenične stvarnosti: naši muzeji prezentaciji izbora iz svoga fundusa pristupaju na krajnje pojednostavljen, jednodimenzionalan, a ponegdje i šematski način. Rijetko ćemo gdje naići na postav koji bi reflektirao stanovitu ideju postavljča i još k tome bio autentični tumač povijesnog pamćenja. Naša prezentacijska praksa u tom smislu je sasvim analogna zastarjeloj edukacijskoj prasi koja se temelji na usvajanju znanja, a ne i na misaonoj elaboraciji toga znanja ili njegovom individualnom, kritičkom propitivanju. U funkciji takve linearne slike nalazi se cijeli proces izlaganja: od pristupa predmetu (njegovom određenju kao samostalnog, izdvojenog kulturno-historijskog medija) i njegovom lociranju (bez uočljivog dijaloga sa značenjem drugog, susjednog predmeta) do promišljanja cjeline (zbirka kao tipični izraz muzejske podjele rada) i određivanja dizajna prostora te primjene nekih suvremenih medija. Riječ je o praksi u kojoj se barata sa kategorijom muzejskog blaga pa je jasno da izlaganje i nema drugu namjeru nego da potvrdi identifikacijsku značajnost predmeta, da pruži obilje informacija i ponudi mogućnost estetskog užitka.

Dominacija predmeta po sebi i čvrsti kronološki red izlaganja vrlo rijetko pružaju nešto više i od jednostrane informacije: kao da je povijest neprekidni beskonfliktni slijed događaja, stvaralačke prakse i besklasne sistema. Umjesto svake analize upitajmo se o sljedećem: postoji li, i pored prebogate građe, u nekom našem muzeju takav postav etnografske zbirke koji bi svjedočio o životu na selu u njegovoj kompleksnosti, a ne na način idealizirane, blagdanske, romantične slike, dakle, prezentacija koja bi dala interdisciplinarnu (sociološku, umjetničku, povijesnu, kulturološku) sliku ruralnog života? Postoji li umjetnička izložba gdje bi izlagani materijal bio kontekstualiziran i promatran ne samo iz rakursa identifikacije njezinog estetskog karaktera? Postoji li ijedna arheološka zbirka koja bi namjeru za kontekstualizacijom pretpostavljala jednodimenzionalnosti kronološke tabele? Postoji li zbirka o revolucionarnoj prošlosti i NOB-u u kojoj datumi, odluke i ličnosti ne bi bile zbroj podataka i pozitivističke stavke nego ogledalo klasne borbe kroz koju se ostvaruje ideja o slobodnom čovjeku i u kojoj teorija distance ne bi povijesni tok petrificirala sa završetkom oružane borbe?

Prema tome, govorimo o takvoj prezentaciji i takvom tipu muzeja koji sumira rezultate znanosti, ističe ideju svoga identiteta, uzima u obzir neposrednog korisnika i misli o dosezima svoga poslanja. Govorimo o takvoj prezentaciji gdje se ne barata neutralnom kategorijom muzejskog blaga nego se predmet sagledava u njegovoj strukturnoj vrijednosti, dakle, uz sagledavanje njegove estetske, ekonomske, upotrebne, kulturne i druge funkcije.

Ne bismo htjeli ovaj niz upita, dilema i zaključaka završiti bilo kakvom komparacijom sa recentnim svjetskim iskustvima. Ne zato što iz primjera nekih suvremenih prezentacija ne bi mogli učiti već zato što nam se čini da ideja o muzeju, dakle i o prezentaciji muzealija, treba da proizađe iz vlastitih pogleda i zahtjeva.

Ako je praksa tzv. informativnog tipa prezentacija nadvladana idejom o potrebi i mogućnosti tzv. komunikativnog tipa onda pitanje njegove realizacije više nije teorijske prirode. Potrebna je malo veća doza samosvijesti i operativnog napora, malo više izazova i rizika. A to je, izgleda, u definiranom sistemu muzejskog rada ipak najbolnije pitanje.